

जाहिरातींचे दर.

सालील पच्यावर चौकशी करावी.

व्यवस्थापक, अर्थ,

'दुर्गाधिवास', पुणे २.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४.

(रुपाल हंगल माफ)

किरकोळ अंकास

एक आणा.

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाधिति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र.

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख २८ जुलै, १९३७

अंक ३०

आणखी एक

प्रगतीचा मोठा टप्पा

५१ लाखांवरून ६६ लाख

वेस्टर्न इंडिया

लाईफ इन्शुरन्स कंपनी, लि., सातारा.

विमा व्यवसायांत विशेष महत्त्वाच्या आणि प्रगतीच्या दृष्टीने पहिल्या प्रतीच्या अशा ज्या गोष्टी आहेत, त्या सर्वांच्या चाबतीत वेस्टर्न इंडिया विमा कंपनी कोणत्याही जीवना विमा कंपनीस हार जाणार नाही. आणि सुप्रसिद्ध विमागणिती श्री. ग. स. मराठे, एम्. ए., ए. आय. ए., (लंडन) म्हणतात त्याप्रमाणे वेस्टर्न इंडिया ही

सर्व विमाकंपन्यांना आदर्श

अशी विमा संस्था आहे.

गेल्या वर्षअखेरचा प्रगतीचा आढावा.

एकूण विमा	:	रु. ३,२०,००,०००हून अधिक
एकूण शिल्लक	:	रु. ८३,००,०००हून अधिक
सन १९३६ मधील उत्पन्न	रु.	१९,३२,८९९
लाईफ फंड व इतर गंगाजळी	रु.	७७,०५,३७९
सन १९३६ मधील नवे काम	रु.	६६,४०,८३९
एकूण क्लेमस दिले	रु.	१७,१०,२०६
ल्याप्सचे प्रमाण	:	शेकडा ४

त्रैवार्षिक दर हजारी बोनस

होल लाईफ रु. ७५ व एण्डोमेण्ट रु. ६०

विमा उतरण्याला किंवा एजन्सी घेण्याला हीच कंपनी उत्कृष्ट.

पुणे शाखा:—
बुधवार चौक, पुणे.

मॅनेजर.

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bor-bay716 Sadashiv Peth,
Poona City.

तमाम दंत रोगांचा नाश करून दांत अती स्वच्छ व बळकट ठेवणारी सर्वोत्तम!

पोखाल ब्लेक दूध पावडर

पोखाल अँड को (रजिस्टर्ड) पूना सिटी

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या

प्रतीचे सरकारमान्य

झारापकर टेलरिंग

कॉलेज

आप्पा बळवंत चौक, पुणे २

[माहितीपत्रक मागवा]

आपले पैसे खर्च झाल्याचा योग्य मोबदला

मिठाई शाखेज तुळजाराम मोदी यांचे

देशी बनारसी साखरेच्या मिठाईचे दुकान

रत्नागिरीच्या हपूस

आंब्याची शक्तिवर्धक

आंबा वर्षी

आगाऊ ऑर्डर दिल्यास हजारों रुपयांची मिठाई फुवू शकू.

तुळजाराम मोदी, मुख्य कारखाना, मोती चौक, सातारा

विविध माहिती

विस्किटाच्या कारखानदाराची संपत्ति

हटले अॅड पामर ह्या सुप्रसिद्ध ब्रिटिश विस्किट कंपनीचे एक दायरेक्टर, मि. चार्ल्स हर्वर्ट पामर, ह्यांनी आपल्यामार्गे पावणेदोन कोटि रुपयांची मालमत्ता ठेवली आहे. त्यापैकी सुमारे पाऊण कोटि रुपये कराच्या स्वरूपात सरकारी तिजोरीस मिळाले आहेत.

सुरवातचा सुळसुळाट

ग्रेटब्रिटनमध्ये काहीं ठिकाणी सुरवातचा सुळसुळाट झाला असून त्या कोट्यवधि प्राण्यांनी झाडाची पाने व कुरणे ह्यांचा फडशा उडवला आहे. पक्षी देखील त्यांस खात नाहीत आणि विषारी औषधानेही ते मरत नाहीत निसर्गाच्या क्रमाने त्यास सुतावस्था प्राप्त होऊन त्याचा उपसर्ग आपोआप बंद पडण्याची लोकांस आशा आहे.

शिंशुसत्ताहास २१ वर्षे पुरीं झालीं

शिंशुसत्ताहाच्या उपक्रमास ग्रेटब्रिटनमध्ये सुरवात होऊन २१ वर्षे पुरीं झालीं. म्हणजे ही चळवळ वयात आली आहे! १९२७ साली आयुष्याच्या पहिल्या वर्षाचे आतच मरण पावणाऱ्या अर्भकांची संख्या दर हजारी ९६ होती ती आता ५९ वर आली आहे. बालसंगोपनाचे राष्ट्रीय महत्त्व, महायुद्धाचे वेळी तरुण पिढी कापली गेली त्यावेळी अनुभवास आले व युद्धोपयोगी प्रजाजन निर्माण करण्याच्या आवश्यकतेमध्ये शिंशुसत्ताहाचा जन्म झाला अर्भकांच्या मृत्यूचे प्रमाण ऑस्ट्रेलिया, न्यूझीलंड, इत्यादि देशात हजारी ५० पेक्षाही कमी आहे, ह्यावरून अद्याप ग्रेटब्रिटनमध्ये बरीच सुधारणा होण्यास वाव असल्याचे स्पष्ट दिसते

आगगाड्याचा वाढता वेग

पुणे मुंबई ह्या लोहमार्गावरील डेकन क्वीनप्रमाणे, मध्ये विशेष न थांबता त्वरित गतीने आगगाड्या नेण्याचा प्रयत्न ग्रेटब्रिटनमध्ये चालला आहे दर तासास सरासरीच्या ८० मैल वेगाने काहीं आगगाड्या अलीकडे जात आहेत. काहीं अंतरावर त्याचा वेग दर तासास १०० ते ११५ मैल इतका असतो जर्मनीतल्या एका गाडीचा वेग तासास १२५ मैल इतका ह्या मार्गे झालेला आहे, त्याच्याशी ग्रेटब्रिटनमध्ये स्पर्धा होईल असे म्हणतात.

अॅटलांटिक महासागर ८७ वेळा ओलांडला

सुप्रसिद्ध दानशूर कोट्यधीश, मि. अॅन्ड्र्यू कॉर्नेजी हे १९१९ साली मरण पावले. त्यांच्या पत्नी अमेरिकेहून नुकत्याच स्कॉटलंडमध्ये आपल्या घरी परत आल्या स्कॉटलंड व अमेरिका ह्याचे दरम्यान त्यांची सारखी ये-जा चालू असते आतापर्यंत त्यांच्या ८७ वेळा पुण्या झाल्या आहेत

सफरचंदाच्या रसाचे पेय

कागदी लिंबे मोसमामध्ये बाजारात एवढ्या प्रचंड प्रमाणात येतात की, ती अत्यंत स्वस्त विकारी लागल्याने बगवानांस ह्या अमूल्य संपत्तीचा योग्य फायदा मिळत नाही. पण त्याचा रस टिकवून आणि सालीमधून तेल काढून लिंबांचा पूर्ण उपयोग करून घेण्याचे प्रयत्न ज्या रीतीने आपलेकडे चालू आहेत त्याच तऱ्हेचा उपक्रम इंग्लंडमध्ये होणाऱ्या सफरचंदा (अॅपल) च्या पिकाचे बाबतीत करण्यात आला आहे. जर्मनी व अमेरिका ह्या देशांत सफरचंदाचा रस ह्यापूर्वीच लोकप्रिय झालेला आहे.

सहारा वाळवंट

आफ्रिका खंडातील सहारा वाळवंटाचे क्षेत्रफळ युरोपपेक्षा असून त्यातील लोकसंख्या २० लक्ष इतकी आहे. वाळवंटाच्या ३ भागाची मालकी फ्रान्सकडे आहे. जमीन अत्यंत सुपीक आहे. परंतु पाणीपुरवठा मात्र नाही.

मिस मेयोच्या अमेरिकेत बालविवाहास मनाई नाही

अमेरिकेतील संयुक्त संस्थानांपैकी ९ संस्थानांत मुलास १४ व्या वर्षी व मुलीस १२ व्या वर्षी लग्न करण्यास कायद्याची आडकाठी नाही.

घोड्याचे मांसाचा प्रचार

घोड्याचे मांस ज्यास्त पुष्टिकारक असते, ह्याकरिता त्याचा प्रसार वाढविण्याची जर्मनीमध्ये सटपट चालू आहे. जर्मनांचे वाढवडील सणावारीं हेच मांस खात आलेले आहेत, असे सांगण्यात येते. गेल्या वर्षी १३ लक्ष घोड्यांची कत्तल करून त्यांच्या मांसाची चटणी करण्यात आली

मार्क्स मार्कोनीची मालमत्ता

सुप्रसिद्ध इटालियन संशोधक मार्कोनी ह्यांनी आपल्या मार्गे सुमारे ७ कोटि रुपयांची मालमत्ता ठेवली आहे.

ऑस्ट्रेलियाच्या राजधानीत वृक्षारोपण

ऑस्ट्रेलियाची राजधानी, कॅनबारा, येथे झाडे लावण्याची एक मोठी योजना अमलात येत आहे. ती पुरी झाली म्हणजे ८० लक्ष झाडे लावण्याच्या सकलपाची सिद्धि होईल. प्रत्येक झाडाकरिता ३ x ३ x ३ एवढा खड्डा खणला तर त्या सर्व खड्ड्यांची लांबी लडन ते कराची एवढी होईल

घटस्फोटासंबंधाच्या कायद्यात दुरुस्ती

सुमारे २५ वर्षापूर्वी एका कमिशनने केलेल्या शिफारसी अमलात आणून घटस्फोटाच्या कायद्यात दुरुस्ती करणारे एक बिल मि. हर्वर्ट ह्या गृहस्थानी ग्रेटब्रिटनच्या कॉमन्स सभेत आणले व त्या बिलाची सर्व वाचने पुरी होऊन आता फक्त राजेसाहेबांची मंजूरी मिळावयाची आहे. परित्याग, जाच व वेड इत्यादि कारणांही घटस्फोट मागणारास जाता पुढे करता येतील.

राणीच्या सुखवट्याचे रूपे

व्हिक्टोरिया राणीच्या छापाचे रूपे सरकारी तिजोरीत भरले गेले असता ते पुनः आता बाहेर खेळविले जात नाहीत. अशा रीतीने ह्या नाण्याची संख्या कमी कमी होत आहे. तथापि, हे नाणे कायदेशीर चलन आहे, असे अधिकृत रीत्या जाहीर झाले आहे.

साखर टारिफ बोर्डास अल्पोपाहार

हिंदी साखरेच्या घंथाबाबत चौकशी करण्याकरिता नेमलेल्या टारिफ बोर्डाचे काम पुण्यास चालू आहे. त्या संधीचा फायदा घेऊन मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्सने गोखले हॉलमध्ये त्या बोर्डाचे सभासदास गेल्या सोमवारी अल्पोपाहार दिला. सर जॉफ्रे ब्रॅकन (अध्यक्ष), श्री फाजल इबाहिम व डॉ. जैन ह्यास चेंबरे सभासदाची ओळख करून देण्यात आली. त्यांनी उपस्थित मंडळीशी अनौपचारिक रीतीने चर्चा केली. सर टी विजयराघवाचार्य हेहि उपस्थित होते.

मुंबई बंदरातून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

किं रुपये	
११-७-३७ ते १७-७ ३७	३३,९०,९७५
१८-७-३७ ते २४-७ ३७	२७,७५,३७८
२१-९-३१ ते २४ ७ ३७	३,००,४७,५१,४७५

अनुक्रमणिका

१ विविध माहिती	३७०	६ सासगीनोकराच्या चाक- रीचा करार	३७५
२ ब्रिटनचा गुप्त सुवर्णनिधि	३७१	७ कनेडियन सरकारचे बेकारीनिवारणाचे प्रयत्न	३७५
३ जपानमधील उद्योगध- र्यांच्या भरभराटीचे रहस्य	३७२	८ सहकारी चळवळ	३७६
४ मुंबई इलाख्यातील निव- डणुकीचा अहवाल	३७२	९ मार्कोनी	३७७
५ स्फुट विचार	३७३	१० रेल्वेजचे भांडवल व हुडणावळ	३७७
साधी रद्दणी—महात्माजींची सूचना—प्रधानाचे पगार— देश तसा वेध—शेजारणीची सरी व आपल्या गळ्यात दोरी— पुण्यातले औद्योगिक प्रदर्शन— अड्याची प्रतवारी		११ कोयनेल	३७७
		१२ सार्वजनिक कार्का	३७८
		१३ निवडक बाजारभाव	३७९

अर्थ

बुधवार, ता २८ जुलै, १९३७

ब्रिटनचा गुप्त सुवर्णनिधि

चलनसंरक्षणाचा उपाय

सोन्याच्या निर्गतीस प्रारंभ झाल्यापासून हिडुस्थानांतून गेल्या सहा वर्षांत ३०० कोटि रुपये किंमतीचे सोने बाहेर गेले आहे. चलनव्यवस्था व हुडणावळ ह्याचे दृष्टीने ह्या सुवर्णनिर्गतीत काळजी करण्यासारखे काही नाही असे हिडुस्थान सरकारचे म्हणणे आहे, परंतु इंग्लंडमध्ये मात्र सोन्याचा राष्ट्रीय संचय वाढविण्याची पद्धतशीर खटपट चालू आहे बँक ऑफ इंग्लंडच्या सुवर्णसंचयात अलीकडे भर टाकण्यांत आली आहे आणि तो आतां सुमारे ४२५ कोटि रुपये किंमतीचा झाला आहे पौंड नोटेच्या मोबदला सोन्याचे नाणे देणे गेली सहा वर्षे बंद असले तरी त्या चलनाचा शेवटचा आधार सोने हाच आहे परराष्ट्राच्या देण्याघेण्यात बाकी निघाली असता तिची भरपाई अजूनहि सोन्यातच करावी लागते आणि हुडणावळीचा दर स्थिर राखण्या साठी सोन्याची देवघेव जरूरीप्रमाणे करणे प्राप्त होते. पौंड-चलनाचा सोन्याचा आधार कायदेशीर रीतीने जरी आज बधन-कारक नसला तरी आंतरराष्ट्रीय देवघेवांमध्ये सोने निर्गत व आयात करूनच आपल्या देण्या-घेण्याचा व्यवहार देशास उलगडावा लागतो इंग्लंडची जी ही स्थिति, तीच अमेरिका, फ्रान्स इत्यादि देशाची असल्याने त्यास आपली हुडणावळ व सुवर्णनिधि ह्याविषयी काळजी घ्यावी लागते.

मध्यवर्ती बँकेचे प्रमुख कार्य राष्ट्रीय चलनाची व परराष्ट्रीय हुडणावळीची व्यवस्था पहाणे हे असल्याने त्या सस्थेच्या सुवर्ण-निधीवर सबंध देश व त्याचे सरकार ही अवलंबून रहातात. व्यापाराच्या ओघात दुसऱ्या देशाचे फाजील देणे निघून सोन्याची निर्गत त्याचे भरपाईप्रीत्यर्थ होऊ लागली असता मध्य-वर्ती बँक आपला व्याजाचा दर (बँकरेट) वाढवून सेळणाऱ्या पैशास मर्यादा घालीत असे आणि सोन्याच्या बाहेर वाहणाऱ्या प्रवाहास ह्या रीतीने अडथळा होऊन व्यापाराच्या देवघेवांचा मेळ पुन्हा बसत असे परंतु प्रचलित मंदी चालू झाल्यापासून मध्यवर्ती बँकांनी योजावयाचे, हुडणावळीच्या संरक्षणाचे हे

उपाय अपुरे पडू लागले हुडणावळीच्या दरांत विलक्षण हेलकावे वसू लागले आणि मध्यवर्ती बँकातले सुवर्णनिधि अपुरे पडू लागले जगातील राष्ट्रांमध्ये सोन्याची वाटणी विषम होऊन काही देशांमध्ये सोन्याचा तुटवडा पडला तर फ्रान्स व अमेरिका ह्या देशात त्याचा फाजील संचय झाला. पौंड नोटेच्या मोबदला, अंतर्गत व्यवहारात, सोने विशिष्ट दरांने देणे बंद झाले एवढेच नव्हे तर समूच्च बंद झाले तरी हुडणावळीच्या स्थिरते-साठी व परदेशीय व्यापाराच्या सोयीसाठी सोन्याच्या भरपूर संचयाची व्यवस्था करणे ब्रिटिश सरकारास भाग पडले ही जबाबदारी राष्ट्रीय महत्त्वाची असून ती बँक ऑफ इंग्लंडच्या आवाक्याबाहेरची असल्यामुळे सरकारने हुडणावळीचे स्थैर्य टिकवण्यासाठी "एक्सचेंज ईक्वलायझेशन फंड" ह्या नांवाने एक स्वतंत्र निधि उभारला आणि त्याचा व्यवहार स्वतःच्या हाती ठेवला. नोटा काढणे व देशात पैसा सेळवणे वगैरे मामुली काम बँक ऑफ इंग्लंडने करावे, परंतु सोन्याची आयात-निर्गत मोठ्या प्रमाणात होऊन हुडणावळीत विशेष चलविचल होण्याचा रग दिसताच मध्ये पडून सरकारने सोने खरेदी करून किंवा विकून असले प्रसंग पार पाडावे हा वरील फंडाच्या स्थापनेत सरकारचा हेतु आहे.

सदरहु फंडाचा उपयोग प्रत्यक्ष कसा होतो, हे मात्र आजपर्यंत गुप्त ठेवण्यांत येत आहे. फंडाच्या व्यवहाराची परिस्फुटता झाल्यास सड्डेबाजीस सधि मिळून ह्या व्यवस्थेचा मूळ हेतु निष्फळ होईल म्हणून हे गुपित आजपर्यंत राखण्यात आले आहे. तथापि पार्लमेंटला फंडाची माहिती दिल्यावाचून त्याचे काम चालवणे प्रधान मंडळास शक्य नव्हते आणि सुमारे २७० कोटि रुपयाची त्यांत भर घालण्याची परवानगी मागण्याचा प्रसंग त्यास नुकताच आला, तेव्हा ब्रिटिश फंडनवीस, सर जॉन सायमन, ह्यास फंडा-वरचे वेष्टण थोडेंसे वाजूस सारावे लागले आणि त्याच्या हिशे-बाची कल्पना वेळोवेळी देण्याचे अभिवचनहि देणे प्राप्त झाले. ही माहिती अर्थात् अगदी स्थूलमानाने दिली जाईल आणि ज्या मुदतीविषयी ती यावयाची ती सपल्यावर बऱ्याच काळांने देण्यात येईल आता हुडणावळ-संरक्षणफंडात सुमारे ७२० कोटि रुपये होतील. गेल्या मार्च अखेर त्या फंडात सुमारे ९३० कोटि रुपये किंमतीचे सोने होते असे सर जॉन सायमन ह्यांनी कॉमन्स सभेत सांगितले तीन वर्षांमागे अकरा आठवड्यांच्या मुदतीत फंडा-मधून सुमारे १०० कोटि रुपयाचे सोने बाहेर लागले होते ही माहिती त्यांनी दिली ह्याच रीतीने त्यात सोन्याची भरहि केव्हा केव्हा पडली आहे हा सुवर्णसंचय मोठा का पाहिजे आणि त्याचे व्यवहार शक्यतोवर गुप्त का ठेवले पाहिजेत ह्याची कल्पना पार्लमेंटला यावी म्हणून ब्रिटिश फंडनवीसानी सदरहु विवेचन केले आहे

"बाँबे को-ऑपरेटिव्ह कार्टर्ली"

वरील त्रैमासिकाचा जून १९३७ चा अंक प्रसिद्ध झाला आहे. स्वीडनमधील सहकारी चळवळ, भांडवलशाही व सहकार—औद्योगिक सघटनेच्या दोन पद्धती, ग्रामोद्धार व सहकार, सहकाराचे मार्गातील व्यावहारिक अडचणी, इत्यादि विषयांवर कार्टर्लीमध्ये लेख आले असून, पुस्तक-परीक्षण, संपादकीय स्फुट, रजिस्ट्रारची सक्युलर, इत्यादि नेहेमीची उपयुक्त सदरहि अंकात आहेत.

जपानमधील उद्योगधंद्यांच्या भरभराटीचें रहस्य

श्री. ओगले ह्याचें निरीक्षण

[ओगले ग्लास वक्स लि चे मॅनेजिंग एजंट, श्री श्रीपाद प्रभाकर ओगले, हे आपल्या धर्माविषयी जपानमधील कारखान्यातील कार्यपद्धतीचा अनुभव घेण्याकरिता त्या देशाची सफर करून परत आले आहेत श्री. ओगले ह्यांनी तेथे केलेल्या निरीक्षणाचें सक्षिप्त टाचण येथें देण्यात येत आहे, त्यावरून हिंदुस्थान व जपान ह्या दोन देशामधील औद्योगिक परिस्थितीची तुलना करता येईल]

जपानी लोक कामाची उद्योगी व मेहनती आहेत घरोघर कोणत्याना कोणत्या तरी धंद्यातील काम चालतें त्यामुळें फार मोठे कारखाने निर्दुर्लभास न येतात मालाची पैदास खूप होते

स्वच्छता, टापीप, रंग व डिझाईन्स या बाबतींत सर्वसाधारण कलात्मक दृष्टी व यत्नासारखी काम करण्याची सवय, या गुणानीं जपानी कारागीर व मजूर सर्व जगात श्रेष्ठ प्रतीचे ठरले आहेत

सर्वसाधारण मजुरीचे दर वगैरे हिंदुस्थानातल्याप्रमाणेंच आहेत. परंतु कामाचा वेग, शिस्त व जपानी मालानें सर्व जग व्यापावयाचें आहे याची तीव्र जाणीव व देशाभिमान यामुळें कामाची निपज अधिक व गुणात श्रेष्ठ अशी होते !

आपले इकडे एका कारखान्यानें अनेक वस्तु बनविण्याचा परिपाठ पडला आहे व तशी अपेक्षाहि सर्वसाधारण जनता व गि-हाईक करीत असते जपानातील रिनाज याचे अगदीं उलट आहे त्या ठिकाणीं एक कारखाना आपले लाईनपैकीच १०-५ वस्तुपेक्षा अधिक वस्तु तयार करण्याचें काम हातीं घेत नाहीं. यामुळें अगदीं थोडी जागा, जेताचीं साधनें व लहानसें भाडवळ यात काम भागते एकाच हद्दीत एक एका तऱ्हेचे लहान मोठे कारखाने पुष्कळ असूनहि ते एकमेकांना पोषक होतात, मारक होत नाहीत उदाहरणार्थ, ओसाकाचे हद्दीतील काचेचे व पोर्सि-लेनचे कारखाने घ्या. त्यापैकीं काहीं कच्चा माल व कांचेचीं तयार मिश्रणें (बॅचीस) दुसऱ्यांना पुरवितात काहीं दुसऱ्याकडून अर्धवट तयार झालेला माल आणून त्याच्या कडा घासणें, त्यास पैलू पाडणें, त्यावर नक्षी व चित्रे काढणें अशा-सारखीं पुढचीं कामें करतात. काहीं तो योग्य तऱ्हेनें गुंडाळून पॅक करतात. मोठे कारखाने लहान कारखान्यांच्या मालाची विक्री करतात या श्रमविभागाणींच्या पद्धतीमुळें कारखान्यांना जागा व भाडवळ थोडें पुरतें. एकाच तऱ्हेचें काम एकसारखें करीत राहिल्यामुळें कामाची गती वाढते, आपआपसात चढाओढ होत नाही, सर्वांना भरपूर उद्योग मिळतो व एकदरीत धंद्याची वाढ फार क्षपाट्यानें होते.

तेथील शिक्षणहि धंद्यांना पोषक असेच आहे. ज्या ज्या गांवामध्ये जसले धंदे चालतात तशा प्रकारचींच इंडस्ट्रियल स्कूलस व टेक्नॉलॉजिकल-रिसर्च इस्टिट्यूट्स तेथें असलेमुळें सर्व लोक एक एका विषयात पारंगत होऊन आपले ज्ञानाचा उपयोग धंद्यासाठी करू शकतात

तेथे विक्रीचे शास्त्र व पद्धत अगदीं पूर्णतेला गेलेली आहे एकएका जातीचा माल एकत्रित करून त्याची विक्री व निर्गत करणाऱ्या मोठमोठ्या असोसिएशन्स आहेत. त्या एका लाईन-पैकीं कमी अधिक दर्जाचा माल आपले गोळाऊनमध्ये एकत्रित करून, नंतर त्याचें सॉर्टिंग करून वर्गवारी ठरवितात व त्याप्रमाणें निरनिराळीं लेबलें लावून निरनिराळ्या देशास त्या मालाची

रवानगी होते ज्या देशाची जसा दर देण्याची ऐपत असेल त्या दर्जाचा माल त्या देशास दिला जातो साधारणतः अमेरिकेस जाणारा माल पहिले प्रतीचा, युरोप खंडास दुसरे प्रतीचा व तिसऱ्या, चौथ्या प्रतीचा माल चीन, अफ्रिका, हिंदुस्थान वगैरे देशास जातो. अमेरिकेला व युरोपास जाणाऱ्या मालावरच बहु-तेक सर्व किंमत उगवून घेतली जाते व त्यानंतर बाकीचे देशांस जाणारा माल येईल त्या किमतीस विकून निर्गत व्यापाराची वाढ झेली जाते यामुळें सरासरीनें जपानी कारखानदारास किफायत-शीर भाव मिळून हिंदुस्थानास खूप स्वस्त माल पाडविता येतो

अशा कित्येक वस्तु आहेत कीं, त्या बाहेर देशात विकल्या जातात त्यापेक्षा खुद्द जपान देशात महाग विकतात

देशाच्या निर्गत व्यापाराचे अभिवृद्धीसाठी बँका, शिपिंग कंपन्या, इन्शुरन्स कंपन्या वगैरे घटक स्वतःसाठी कमीत कमी नफा घेऊन एकोप्यानें सहाय्य करतात.

व्यापारवृद्धीसाठी जपान हें सबंध राष्ट्र एकोप्यानें व स्वार्थत्यागानें श्रम करीत असून त्याच्याशीं तुलना करता आमचे औद्योगिक प्रयत्न कोणत्याहि सरकारी व अन्य सहायाचे अभावीं अगदीं अल्प व वैयक्तिक ठरतात व त्याचे पुढें तग धरू शकत साहींत.

आमचे इकडील कारखानदार व व्यापारी यांच्या परिस्थितीत व जपानमधील परिस्थितीत आणखी एक विशेष नजरेंत भरण्या-सारखी गोष्ट दिसून आली ती म्हणजे त्या देशातील पोस्टेज, टेलिग्राम, रेल्वे भाडे, वगैरे सारखे खर्च फारच कमी आहेत साधारण एक पैशांत पोस्टकार्ड, ५ आण्यांत पत्त्यासह ३५ शब्दाची तार, अत्यंत त्वरित मालाची नेआण व सवलतीचीं रेल्वेभाडीं यामुळें वर्षअखेर पुष्कळच बचत होते. आमचेंच उदाहरण घेऊन बोलावयाचें झाल्यास, जपानातील प्रचलित पोस्ट, तार व रेल्वेचे दर इकडे लागू असते तर या तीनच बाबींवर आमचे २० ते २५ हजार रुपये बचले असते व तेवढी बचत ४-५ टक्याचे नियमित डिविडंड देण्याचे कामी उपयोगी पडली असती. या देशात आम्हांस कारखान्यात येणाऱ्या कच्चा मालावर व तयार होऊन बाहेर जाणाऱ्या पक्क्या मालावर ६० ते ७५ हजार रुपये रेल्वे भाड्याचे रूपानें द्यावे लागतात.

मुंबई इलाख्यातील निवडणुकीचा अहवाल

मतांची नोंदणी

मुंबई इलाख्याच्या वरिष्ठ कायदेमंडळातील (कौन्सिलमधील) ३० सभासदांपैकीं २६ सभासद लोकनियुक्त आहेत गेल्या निवडणुकीमध्ये, ह्यापैकीं एक जागा बिनविरोध भरली गेली. उरलेल्या २५ जागाकरितां ५८ उमेदवार उभे होते. एकूण ७७४ टक्के मतदारानीं (१०,५३९ लोकांनीं) आपला मतदानाचा हक्क बजावला १,७५५ स्त्रियास ह्या कायदेमंडळाचे निवडणुकीत मताधिकार होता त्यापैकीं ५६४ टक्के स्त्रियांनीं आपलीं मते दिलीं

कनिष्ठ कायदेमंडळामध्ये (असेंब्लीमध्ये) १७५ सभासद असून ते सर्व लोकनियुक्त आहेत. ह्यापैकीं २६ सभासद बिनविरोध निवडून आले सर्व जागांस मिळून ३६४ उमेदवार उभे होते. एकूण ५१७ टक्के मतदारांनीं (१२०९, २९८ लोकांनीं) मताधिकार गाजवला. स्त्रियामध्ये हें प्रमाण ४२.४ टक्के इतकें पडलें ५१ उमेद-वारांनीं आपलें डिपॉझिट गमावलें

स्फुट विचार

साधी रहाणी-महात्माजींची सूचना

सहा प्रांतांच्या कारभारांत राष्ट्रीय सभेचे अनुयायी प्रधान पदावर आरूढ झाले आहेत, तेव्हां त्यांनी आपले धोरण कसे ठेवावे ह्या विषयी महात्मा गांधींनी आपले विचार प्रकट करून काहीं विधायक सूचना केल्या आहेत. त्यांचे तत्त्वज्ञान व वैयक्तिक जीवन ही कोणत्या प्रकारची आहेत, हे सुप्रसिद्धच आहे. त्यांनी केलेल्या सूचनापैकी मन्त्रिमंडळाच्या सभासदांनी साधेपणाने व काटकसरीने रहावे आणि ह्या वागणुकीचा धडा दुसऱ्यांस घालून द्यावा ह्या उपदेशाचा राज्यकारभाराच्या धोरणाशी निकट संबंध आहे, हे ध्यानात ठेवण्यासारखे आहे. हिंदी राष्ट्राच्या सांपत्तिक शक्तीच्या मानाने येथील राज्यव्यवस्थेचा खर्च भारी आहे, ही लोकांची ओरड कित्येक वर्षांची जुनी आहे ब्रिटिश राज्यकर्त्यांनी मोठमोठाले पगार व खर्चाची रहाणी ह्या विषयीची परंपरा चालू केली आणि ही पद्धति हिंदी जनतेस झेपण्याजोगी नाही, अशी ओरड होत असताहि तिच लोण कारभारामध्ये चोहाकडे पसरले वरच्या दर्जाचे नोकर जाड्या पगारावाचून मिळू शकत नाहीत ह्या मुद्यावर पगाराचे प्रमाण मोठे ठेवण्यात आले. सिव्हील सर्व्हिसची परीक्षा अनेक वर्षे इंग्लंडमध्येच होत असल्याने आणि त्या देशातल्या अभ्यासक्रमास व पदव्यास भलतेच महत्त्व दिले गेल्यामुळे उच्च दर्जाच्या नोकऱ्यात हिंदी लोकांचा प्रवेश होणे दुर्घट होऊन त्या जागांचे पगार मात्र मोठे राहिले. रहाणीप्रमाणे पगार आणि पगाराप्रमाणे रहाणी असे कोष्टकहि बसून गेले

प्रधानांचे पगार

मॉटेग्यूचेमसफड सुधारणा चालू झाल्या तेव्हां सोपीव खात्यांचे जबाबदार प्रधान राखीव खात्यांच्या कार्यकारी मंडळाच्या सभासदांचे बरोबरीने पगार घेऊ लागले सोपीव व राखीव खात्यांच्या मंत्र्यांचा दर्जा समान राहिला पाहिजे आणि तो सारखा पगार असल्यावाचून राहू शकणार नाही ह्या आमक समजुतीवर ही व्यवस्था आधारलेली होती पुढे प्रधानांचे पगार थोडेसे उतरले, तरीहि ह्या पद्धतीतला कुत्रिमपणा व निष्कारण खर्चकपणा कायम राहिला. इंग्लंडमधल्या मंत्र्यांच्या पगाराचे मानानेहि येथील प्रधानांचे पगार फाजील मोठे होते. तथापि, हिंदुस्थानच्या आर्थिक स्थितीस नोकरांची व मंत्र्यांची मिळकत जुळती करण्याची कल्पना फलद्रूप होऊ शकली नाही. अर्लाकडे प्रांतिक दर्जाच्या पगाराचे प्रमाण कमी करण्यात आले आहे सर. तरी जबाबदार मंत्र्यांनी स्वतः उदाहरण घालून न दिल्याने राज्यकारभाराचा खर्च आटोक्यात आणण्याच्या धोरणास त्यामुळे जोर लागला नाही ह्या कार्मी धडाडीचा उपक्रम राष्ट्रीय सभेच्या अनुयायांनी अत्यंत अल्प वेतन स्वीकारण्याचे ठरवून केला आहे, तो अभिनंदनीय आहे. मंत्र्यांच्या पगाराची रकम अमूकच असावी किंवा नाही, ह्याविषयी मतभेद असला तरी प्रस्तुत धोरणाच्या मुळाशी तत्त्व आहे, त्याचेच विशेष महत्त्व आहे हे लक्षात ठेवले पाहिजे.

देश तसा वेष

हिंदुस्थानासारख्या दरिद्री देशातील जनतेची समरस होऊ इच्छिणाऱ्यांनी आपली रहाणी नीटनेटकी व स्वच्छतेची पण काटकसरीची व साधेपणाची ठेवली पाहिजे असे महात्माजींचे सांगणे

आहे. उच्च वर्गातील हिंदी लोकांचीहि रहाणी ह्या देशाच्या आर्थिक स्थितीस साजेल अशी असावयास पाहिजे, आणि ह्या वाचतात पाश्चात्यांचे अंध अनुकरण वेडेपणाचे आहे. त्यांतहि खाजगी व्यक्तींनी स्वकष्टाने मिळवलेल्या सपत्तीवर चैन केली व पैसा उधळला तर ते एक वेळ क्षम्य होईल, पण सामान्य जनतेच्या पैशावर जगणाऱ्या लोकांचा खर्चकपणा केव्हाहि समथनीय ठरणार नाही. उच्च दर्जाच्या नोकरांच्या पगारावर लोकांची आज सत्ता नाही, म्हणून ते कमी करता येत नाहीत, पण त्यांच्याशी समानतेचे नाते असावे ह्या कारणास्तव इतरांनीहि जाड्या पगाराचे समर्थन करावे हे इष्ट नाही. स्वार्थन्यागाच्या तत्त्वावर शिक्षण सस्था चालवणारी अनेक मंडळी हिंदुस्थानात अल्प वेतनावर सतुष्ट आहेत त्यांचे धोरण चुकत आहे भसे काहीं जणास वाटत असले तरी बुद्धि, कर्तव्यतत्परता व कार्यक्षमता ही पगारावर व दिवाळू रहाणीवर अवलंबून नसतात, ही गोष्ट सिद्ध झाली आहे राष्ट्रीय सभेच्या अनुयायांनी ह्या बाबतीत उत्कृष्ट धडा अगोदरच घालून दिला आहे आणि हिंदी देशी रहाणीमध्ये कोणताहि कमीपणा नाही हे त्यातील पुढ्याच्या उदाहरणांवरून लोकांस कळून चुकले आहे

शेजारणीची सरी व आपल्या गळ्यांत दोरी

आधुनिक प्रगतिपर सुधारणा विरुद्ध पुराणप्रियता ह्या स्वरूपाचा प्रस्तुत प्रश्न नाही कार्यक्षम परंतु काटकसरीच्या व देशाच्या स्थितीस सुसंगत अशा रीतीच्या सामान्य रहाणीचा हा विषय आहे. प्रांतिक प्रधानांनी अल्प वेतन स्वीकारून व आगगाड्याच्या तिसऱ्या वर्गाच्या डब्यात प्रवास करून राजकीय सत्ता धारण करणारे अधिकारी जनतेपैकीच आहेत आणि राज्यकारभाराचा खर्च वेतात राखून लोकहिताच्या कामास कराचा पैसा मुख्यत्वे करून लावण्याचा आपला उद्देश आहे ह्याची जाणीव लोकांस करून दिली आहे. पुढ्याचे अनुकरण सामान्य लोक करित असतात, ह्या नियमाचा अनुभव सबद्द हिंदी राजकारणात येण्याची शक्यता आहे. उच्च विचार व साधी रहाणा ही महाराष्ट्रातील पुढ्याची परंपरा आहे, तिला साजेल असेच धोरण महात्मा गांधींनी प्रधानमंडळापुढे ठेवले आहे. शेजारणीच्या गळ्यात सरी आणि आपल्या गळ्यांत दोरी ह्या लौकिक म्हणीत दर्शवलेला पाश्चात्य रहाणीच्या अधामुकरणाचा वेडेपणा शिकलेल्या व श्रीमान् हिंदी लोकांस पटणे आवश्यक आहे जनतेचे हित साधण्यास व तिची सेवा करण्यास उद्युक्त झालेल्या राजकारणी लोकांस साधेपणाच्या रहाणीवाचून आपल्या कार्यात यश यावयाचे नाही ही गोष्ट त्याचे ध्यानांत आली पाहिजे. राष्ट्रीय सभेच्या अनुयायांचे वजन हिंदी जनतेवर पडले आहे, ह्याचे एक प्रमुख कारण त्याची सामान्य लोकांच्या जवळ जाऊन व त्यांमध्ये मिसळून कार्य करण्याची तत्परता हे आहे. ह्याचीच आठवण महात्मा गांधींनी आपल्या "हरिजना"तील लेखात करून दिली आहे.

पुण्यांतले औद्योगिक प्रदर्शन

लोकशाही स्वराज्यपक्षाच्या विद्यमाने लोकमान्य टिळक पुण्यस्थितीच्या सप्ताहातील कार्यक्रमाचा एक भाग म्हणून टिळक स्मारक मंदिरात स्वदेशी प्रदर्शन माहण्यांत आले आहे आणि त्याचा उद्घाटन समारंभ गेल्या शनिवारी येथील विस्कटाच्या

कारखान्याचे मालक, श्री. साठे, ह्यांच्या हस्ते करण्यात आला प्रदर्शन मर्यादित प्रमाणातले पण आटपशीर व चित्ताकर्षक आहे. मुख्यत्वेकरून पुण्यांतल्या लहान-मोठ्या कारखान्यांत होणारा स्वदेशी माल त्यांत टापटिपीने माडण्यांत आला आहे आणि त्यांमध्ये लहानापासून मोठ्यापर्यंत अनेक घद्यांचा समावेश झालेला आहे अनुक्रमे समितीचे अध्यक्ष व कार्यवाह, श्री. धोंडू मामा साठे व श्री. आ. रा. भट्ट ह्यांनी प्रदर्शनाचा उद्देश व स्वरूप ह्याची माहिती सांगितली आणि श्री. तात्यासाहेब केळकर, प्रो. काळे व श्री. ग. स. मराठे ह्यांनी एका नवीन घद्याचा महाराष्ट्रात उत्कर्ष करून दाखवणाऱ्या कारखान्याद्वारास अध्यक्ष निवडण्याचे औचित्य प्रतिपादले. अध्यक्षांनी आपल्या भाषणात अनेक विषयक सूचना केल्या प्रदर्शन चालू आठवडा अखेर उघडें रहाणार आहे.

अड्यांची प्रतवारी

बाजारात येणाऱ्या अड्यात चागलीं-वाईट, लहान मोठीं, शिळीं-तार्जी, अशी भेसळ झालेली असते ह्या कारणाने मालाचा

नीट उठाव होत नाही व गिऱ्हाइकासहि आपण घेत असलेल्या मालाची निश्चिती सांगतां येत नाही ह्याबाबत सुधारणा करून, अडीं तपासून त्यांची प्रतवारी लावण्याचे काम हिडुस्थान सरकारच्या शेतीविषयक मार्केटिंग अधिकाऱ्याने सुरू केले आहे व त्याकरितां इंग्लंडमधून यंत्रसामुग्री आणविली आहे. सरहद्द प्रांत व त्रावणकोर सस्थान येथे प्रत्येकीं एक केंद्र स्थापन करण्यांत आले असून, त्यात गेल्या जूनच्या मध्यापर्यंत २० लक्ष अड्यांची तपासणी करून त्याची प्रतवारी लावण्यात आली. अड्यांच्या वजनानुसार यंत्र त्याची निवड करतें व विशेष चागलीं, अ, ब व क अशी त्याची चार दर्जा-मध्ये विभागणी झाल्यावर त्यावर शिके मारून तीं व्यापाऱ्यांचे स्वाधीन केलीं जातात. अशा प्रकारच्या नंबर मालास मागणी वाढत आहे ह्या लोकप्रियतेमुळे अड्यांच्या घद्यास उत्तेजन मिळून अड्यांचा खपहि वाढेल, अशी अपेक्षा आहे. प्रतवारी लावणारीं यंत्रे सर्व प्रांतांत ठिकठिकाणीं स्थापन झाल्याखेरीज, अर्थातच, ह्या योजनेचा फायदा खेड्यापाड्यातील सर्व लोकांस घेता येणार नाही, हें उघड आहे

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेलथचे तृतीय मूल्यमापन होणार

“ जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच “कॉमनवेलथ” ने सर्व विमा संस्थांत अग्रस्थान मिळविले आहे व त्याचद्वल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत ”

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी. ए., एल. एल. बी.,

मॅनेजिंग एजंट्स,

दि कॉमनवेलथ अँडुअरन्स कंपनी, लिमिटेड

११ बुधवार पेठ, पुणे नं. २

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणे आहेत तरी विशेष माहिती-करितां हेड ऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

“ अर्थ ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयावरील सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची पुस्तके

१ बँका आणि त्यांचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय झाले आहे

किं १ रु (ट. स. निराळा)

व्यवस्थापक, ‘अर्थ’ ग्रन्थमाला, पुणे ४

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

अधिकृत भांडवल १०,००,०००

खपलेले भांडवल २,१८,६००

विक्रीस काढलेले भांडवल ५,००,०००

वसूल झालेले भांडवल १,०८,५९०

सर्व प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात सेविंग्ज सात्यावर चेक्स काढतां येतात या बँकेवरील चेक मुंबईला सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि. मार्फत कमिशन शिवाय वसूल केले जातात. बँकेचे नियम, व्याजाचे दर व शेअर-वडल बँकेकडे चौकशी करावी

काकाकुवा मॅन्शन, लक्ष्मीरोड, पुणे २.

M. Y. GOKHALE,

मॅनेजर.

खाजगी नोकराच्या चाकरीचा करार

खासगी नोकरास केव्हाहि कामावरून दूर करण्याचा हक्क मालकास असतो, अशी हिदुस्थानांत परिस्थिति आहे. मालकाचें काम व्यवस्थित व समाधानकारक केल्यानंतर नोकरास आपली नोकरी कायम राहिल, अशी शाश्वती वास्तविक वाटली पाहिजे परंतु नोकरास त्याबाबत काहींहि हक्क नसतो पाश्चात्य देशातील नोकराचे काहींहि हक्क सरकारांनी निश्चित करून दिलेले असतात व त्या कारणाने काम करणारास एक प्रकारचें संरक्षण मिळते. मुंबईच्या एका गृहस्थास जर्मनीमध्ये ह्या संध्यात आलेला अनुभव उद्बोधक आहे

सर डोसाभाई होर्मसजी भिवंडीवाला हे जर्मनीमध्ये प्रवास करित असताना त्यांनी आपली मोटार हाकण्याकरिता एक सारथी नेमला द्वायव्हराने प्रथम मागणी केलेल्या वेतनापेक्षा कमी दराने काम स्वीकारले, परंतु जर्मनीमधील कामगारांबाबतच्या नियमानुसार सर साहेबाकडून लेखी कराराची मागणी केली सर होर्मसजींनी ती अमान्य केली. द्वायव्हराने १८ दिवस काम केले, त्याबद्दल त्यास वेतनहि नियमितपणे मिळाले. नंतर त्याने लेखी करार मिळाला नाही म्हणून नोकरी सोडण्याचे ठरविले व स्थानिक मोटारीच्या ताब्यांत मोटारीची किष्ठी देऊन कराराखेरीज काम करता येत नाही असा कोर्टाकडे अर्ज केला. कोर्टाने वेतनातील बाकी म्हणून द्वायव्हरास ६२५ रु. देवविले.

कनेडियन सरकारचे बेकारीनिवारणाचे प्रयत्न कॅनडाच्या मध्यवर्ती सरकारने तरुणातील बेकारीनिवारणाकरिता एक योजना आसली असून, ती प्रतियर्थ २५ लक्ष रुपये मंजूर केले आहेत. प्रातिक सरकाराच्या सहकार्याने बेकारांस उपयुक्त शिक्षण देण्याची व्यवस्था करण्यात यावयाची आहे, आणि त्याकरिता मध्यवर्ती व प्रातिक ह्या दोन्ही सरकारांनी स्वर्च वाटून ध्यावयाचा आहे मॅनिटोबाच्या प्रातिक सरकाराशी मध्यवर्ती सरकाराने करार करून वरील योजनेस प्रारंभ केला आहे (१) जंगलाचें संरक्षण व त्याची वाढ व (२) उद्योगधंद्यात उमेदवारी आणि (१) घरगुती काम व (२) नोकरी अशा विविध प्रकारच्या कामाचें शिक्षण अनुक्रमे मुलास व मुलीस मिळावें, असा सकल्प आहे. सुमारे १,००० तरुणांतर्णीस ह्या योजनापासून फायदा होईल अशी अपेक्षा आहे. कॅनडातल्या ह्या योजनेपासून हिंदुस्थानातील मध्यवर्ती व प्रातिक सरकारांनी काहीं बोध घेण्यासारखा नाही काय ?

जाधव टेलरिंग कॉलेज, पुणे

येथील सुप्रसिद्ध जाधव कॉलेज ऑफ टेलरिंग अॅण्ड कटिंग चा सस्थेस इंडस्ट्रीज डिपार्टमेंटचे मुख्य, डायरेक्टर मि. पी. बी. अडवानी, यानी भेट देऊन सस्थेतील एकदर काम उत्तम चालले असलेबद्दल समाधान व्यक्त केले, असे सस्थेचे मॅनेजर, श्री. डॉ. ए. कुलकर्णी, हे कळवितात.

इंपीरियल बँकेने व्याजाचा दर उतरविला

इंपीरियल बँकेने आपल्या सेव्हिग्न सात्यातील ठेवीवरील व्याजाचा दर उतरवून, तो द. द. १ टक्का केला आहे १ ऑगस्टपासून हा नवीन दर अमलात येईल सेव्हिग्न डिपॉझिट्स-वरील १.३ टक्के दर कायम राहिल

स्थापना १९१० मुंबई सरकारमान्यतेचे, एच एच वि

छत्रपती महाराजा ऑफ कोल्हापूर याचे आश्रयाखालील

जाधव टेलरिंग कॉलेज

नवीन वर्ग सुरू झाले जुलैचे आंत नावे नोंदवणारास फ्रीमध्ये सवलत माहिती मागवा.

४९७ बुधवार, पुणे

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA."

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोयाक प्रिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना.

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

संजीवन हेअर टॉनिक

दारुणा, कॅस गळणे व टक्कल

हावर अनुभविक उपाय

संजीवन मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी, अहमदाबाद

स्त्रियांचा आजार

म्हणजे मुख्यत. विटाळदोष आणि गर्भाशयांत विघाड होणे होय आमचे औषध आर्टोमिक्स (आतवदोषारि) एका निष्णात स्त्रीरोग-चिकित्सकाचे पाठावरून तयार केलेले असून ५० वर्षांच्या अनुभवाने स्त्रियांच्या सर्व गुण रोगांवर अप्रतिम गुणदायक ठरलेले आहे. धुपणी, विगळ नसणे, थोडा अथवा कष्टदायक होणे, ओटीपोटांत कळा मारणे, अकाली गर्भपान, ज्वर, कडकी, डोके दुसणे, शोचास साफ न होणे इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा द्रमसास गुण या आर्टोमिक्समध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टर मोठ्या प्रमाणावर वापरीत आहेत गुणांमध्ये याची बरोबरी बाजारातील इतर औषधे करू शकत नाहीत किंमत वाटलीस रु २ ट. स १२ आणे निराळा एकद्रम तीन वाटल्या मागाविणारास टपालसर्च माफ

हिंदुस्थान, ब्रह्मदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते —

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज (डिपार्टमेंट न. ६)

२५५/७ पॅडसे चाळ, सदाशिव पेठ, पुणे शहर

सहकारी चळवळ

मुंबई इलाख्याच्या सहकारी रजिस्ट्रार साहेबांची सर्व्युल्लेख

(ए. जी. सी. नं. २८७)

कित्येक सहकारी पतपेढ्यांस रजिस्ट्राराच्या विशेष परवानगीने ७५० रुपयापर्यंत दीर्घ मुदतीचीं कर्जे देण्याचा अधिकार आहे. सदर पतपेढ्यांची घटना, त्यांचे भाडवळ, व्याजाचा दर, घराची अगर शेताची किंमत करण्याकरिता जरूर असे लायक तज्ज्ञ इत्यादि गोष्टींचा विचार करता, दीर्घ मुदतीचीं कर्जे देण्याचा व्यवहार पतपेढ्यांनी करावा, असे रजिस्ट्रार साहेबांस वाटत नाही परंतु, इतक्यातच हा व्यवहार बंद करणेहि श्रेयस्कर नाही, म्हणून कर्जाची कमाल मर्याद ४०० रुपये असावी, असे त्यांचे मत आहे सोसायटीच्या कर्जदार सभासदांस हें कर्ज मिळू नये, सुपरवायझिंग यूनियन व कर्ज देणारी सस्था ह्यांची मजुरी आगाऊ घेण्यांत यावी, कर्जाची परतफेड पांच वर्षांत व्हावी, अशा कर्जाची बेरीज एकूण खेळत्या भाडवलाचे ३ पेक्षा अगर रिझर्व्ह फंडाच्या ३ पेक्षा जास्त होऊ नये, इत्यादि बधनेंहि रजिस्ट्रारसाहेबांनी सुचविली आहेत

(ए. जी. सी. नं. २८८)

जेव्हां बँका व सोसायट्या आपल्या बायलॉजमध्ये दुरुस्ती करून, स्वतः दिलेल्या कर्जावरील व्याजाचा दर उतरवितात, तेव्हा ही दुरुस्ती अमलात आल्यानंतर देण्यात आलेल्या कर्जासच ही सवलत दिली जाते, असे रजिस्ट्रार साहेबांच्या नजरेस आले आहे ही सवलत सर्वच कर्जदारांस त्याचेकडून घेणे असलेल्या रकमाबाबत मिळणे आवश्यक आहे.

गेल्या काही वर्षांत कित्येक बँकांस सोसायट्याकडील आपल्या येण्यावरील व्याजाचा दर उतरवणे शक्य झाले आहे. हा कमी केलेला दर नवीन कजाप्रमाणेच नियमातील दुरुस्ती अंमलात येण्याचे वेळीं घेणे असलेल्या कर्जांसहि लागू पडण्यास हरकत दिसत नाही. ह्यामुळे सोसायट्यांस स्वतः स मिळणाऱ्या सवलतीमध्ये आपल्या सभासदांसहि अंशभागी करता येऊन त्यास सहाय करता येईल.

श्री. वैकुण्ठराय ल. मेहता

(मॅनेजिंग डायरेक्टर, मुंबई प्रॉ. को. प्रॉ. बँक, लि०)

श्री. वैकुण्ठराय मेहता यांच्या प्रॉ. को. ऑपरेटिव्ह बँकेच्या नोकरीतील प्रवेशास ता. २२ जुलै, १९३७ रोजी पचवीस वर्षे पूर्ण झाली. सदर दिवशी त्यांचा मुक्काम सातारा येथे होता. तेव्हा प्रॉ. विन्शिअल बँकेच्या सातारा भागाच्या नोकर लोकांनी त्या दिवशी त्यांच्या नोकरीचा रौप्यमहोत्सव दिन साजरा केला रात्र १० वाजता समारंभ झाला. प्रारंभी त्यांना पुष्पहार अर्पण करण्यात आला. नंतर सातारा भागाचे सीनिअर इन्स्पेक्टर श्री गायतोडे यांनी त्यांच्याबद्दल समयोचित गौरवपर चार शब्द सांगितले. उत्तरादासल श्री. वैकुण्ठराय यांनी उपस्थित नोकर लोकांना उपदेश करून बँकेच्या उन्नतीविषयी आणि दर्जाविषयी सदैव जागरूक राहण्याबद्दल सुचविले

शेवटीं अल्पोपहार आणि पानसुपारी होऊन समारंभ समाप्त झाला.

येलूर येथील उद्योग-दिन.

ग्रामस्थाना, विशेषतः शेतकऱ्यांना, उद्योगाचे महत्त्व कळावे व वेदगळ चालीपासून लोकाना परावृत्त करून त्यांना मार्गावर नेऊन सोडावे या हेतूने येलूरच्या पुढाऱ्यांनी हा दिन ता. ७-७-३७ रोजी साजरा केला

श्री शंकरराव बोगर यांनी उद्योगदिन साजरा करण्याची गरज कां भासली तें सागून अध्यक्षस्थान मे विश्वनाथ रामचंद्र पाटील, सरपंच ग्रामपंचायत येलूर, यांनी स्वीकारावे, असे सुचविले.

प्रथम काही शिक्षकांनी टांगलेल्या म्हणींचे अर्थ लोकाना निरनिराळी उदाहरणे घेऊन पटवून दिले नंतर येलूर शाळेचे हेड-मास्तर अकबर बापूसाहेब नद्दाफ यांनी भाषण केले. कोंबड्या पाळणे, सत जमविणे, दोरखड करणे, विणकाम करणे, कपडे शिवणे, विद्या तयार करणे, वगैरे जोडधंदे शेतकऱ्यास करता येणे शक्य आहे व लग्नसमारंभ, यात्रा, आपसातील कलह, चैन, निरनिराळी व्यसनं ही कमी करून पुष्कळ पैशाची बचतहि करता येईल असे ते म्हणाले श्री शंकरराव बोगर यांनी गावातील व बाहेरची निरनिराळी उदाहरणे घेऊन काही शेतकरी सुखी व काही कंगाल कां आहेत हे लोकाना त्यांच्या शब्दात मार्मिक रीतीने पटवून दिले. जोडधंदे करण्यात कमीपणा समजू नका, असा त्यांनी उपदेश केला.

येलूर यूनियनचे सुपरवायझर श्री कुलकर्णी यांनी शेतकऱ्यांचा आर्थिक त्रास थांबणेसाठी दोन गोष्टी सुचविल्या. एक, प्रत्येक शेतकऱ्याने आपला जमाखर्च ठेवावा. त्यासाठी यूनियनने एक जादा नोकर नेमून सर्व शेतकऱ्यांचा जमाखर्च मोफत लिहून द्यावा. म्हणजे शेतकऱ्यांना आपण चुकतो कोठे तें नक्की दाखवितां येईल. दुसरी गोष्ट, म्हणजे दहावीस शेतकऱ्यांनी एकत्रित होऊन प्रपचास लागणारे सामान खरेदी करावे म्हणजे दर कुटुंबामार्गे वार्षिक सुमारे वीस रुपयाची बचत होईल

शेवटीं अध्यक्षांनी एक कमिटी निवडली व उत्तम शेता करणाऱ्या शेतकऱ्यांची कमिटीने पहाणी करून दिपवाळीचे सुमारास त्यांना दहा रुपयाची बक्षिसे देण्याचे जाहीर केले.

खेडेगांवी उद्योगधंद्यांस सहाय

खेडेगांवांतील उद्योगधंद्यास सहकारी तत्त्वावर सहाय करून देता येईल, ह्याची चौकशी करून रिपोर्ट करण्याकरिता सयुक्त प्रात सरकारने तीन वर्षांमार्गे एक कमिटी नेमली होती, तिने केलेल्या सूचना नुकत्याच पसिद्ध झाल्या आहेत हातमाग, कातड्याचा धदा, काचकाम, तांब्याची भांडी, कुलुपे, तूप, तेल गाळणे, इत्यादि व्यवसायास सहाय करण्याकरिता, एक स्वतंत्र बोर्ड नेमण्यांत यावे, असे कमिटीने सुचविले आहे सदरहु बोर्डास सालिना दीड लाख रु ह्या प्रमाणे पाच वर्षेपर्यंत सरकारने मदत द्यावी, अशी कमिटीची शिफारस आहे. जपानमधील खेडेगावी घद्यांची पहाणी करण्याकरिता एक अर्थशास्त्रज्ञ व एक विद्वान इजिनियर जपानमध्ये पाठविण्यात यावा, असेहि तिने सुचविले आहे ग्रामोद्योगाचे महत्त्व पटून त्या बाबतीत व्यावहारिक प्रयत्नास प्रोत्साहन मिळत आहे हे सुचिन्ह होय

K. K. & Co.

Photographic Dealers

POONA.

सुप्रसिद्ध संशोधक मार्कोनी ह्यांचा मृत्यु

रेडिओचा प्रसार हिंदुस्थानात सर्वत्र झाला आहे व तेवढ्यापाह्यांतूनही त्याचे कार्यक्रम ऐकविले जात आहेत. - बार्दशाहाच्या राज्यासहोणाच्या संबंध कार्यक्रम जगातील कानाकोपण्यांतहि रेडिओद्वारा लोकानी नुकताच ऐकला. शास्त्रीय संशोधनाचा उपयोग लोकांस कसा होतो, ह्याचें रेडिओ हें उत्कृष्ट उदाहरण आहे ज्यांच्या कल्पकतेमुळे रेडिओचा जन्म झाला, ते सुविख्यात इटालियन संशोधक मार्केस मार्कोनी हे गेल्या आठवड्यात आपल्या वयाच्या ६३ व्या वर्षी मरण पावले. वायरलेस टेलिफोन व वायरलेस सदेशयंत्र हे मार्कोनीचेच शोध होत ब्रॉड कॉस्टिंगचा उपयोग योग्य प्रमाणावरती सुरू होण्यास मार्कोनीचीच कर्तव्यगारी कारणाभूत आहे. लंडन येथील मार्कोनी कंपनीने शोधकाचे संशोधन व्यावहारिक उपयोगास लावले. संदर्भ कंपनीचे मार्कोनी हे अध्यक्ष होते. आपल्या संशोधन क्षेत्रामध्ये मार्कोनींनी अखेरपर्यंत अग्रेसरत्व कायम राखले. हा त्यांचा विशेष होय आतां कोणत्याहि एका देशामधून दुसऱ्या देशाशी वायरलेस टेलिफोनने सभाषण करतां येते व रेडिओंतून जगातील सर्व देशांमधील कार्यक्रम ऐकता येतात इ. स. १९०९ सालीं मार्कोनी यास पदार्थविज्ञान शास्त्रासंबंधातलें नोबेल बक्षीस मिळालें. महायुद्धाचे वेळीं ते आपल्या मायदेशाचे सैन्यात दाखल झाले व त्याबाबत त्यांनीं उत्कृष्ट कामगिरी बजावली. सर्वाधिकारी मुसेलिनी ह्यास मार्कोनींनीं पूर्ण पाठिंबा दिला व अविस्मियामधील लढायाचे वेळीं आपलें शास्त्रीय सहाय त्यास देऊ केलें. मार्कोनी याच्या संशोधनाशीं आतां खेडुताचाहि निकट संबंध आलेला आहे ह्यावरून त्याच्या दीर्घ परिणामकारक कार्याची कल्पना येते.

रेलवेजचें भांडवल व हुंडणावळीचा दर

हिंदी रेलवेजच्या भांडवलापैकी बराच मोठा भाग ग्रेटब्रिटनमध्ये उभारण्यात आलेला आहे. हें कर्ज ज्यावेळीं उभारण्यात आलें, त्या वेळच्या हुंडणावळीच्या दरांने त्याचें रुपयामध्ये रूपांतर केलें गेलें. हल्लींच्या अधिकृत चालू हुंडणावळीच्या दरांने हिशेब केला असता रेलवेजच्या कर्जाची रकम ८ कोटी, ३१ लक्षांनीं कमी होते, तितकें रेलवेजचें भांडवल कमी करावें, अशी पब्लिक अकाउंट्स कमिटीपुढें सूचना आली होती. हिंदुस्थान सरकारनें आपल्या इतर कर्जांचे बाबतीत हेंच घोरणं स्वीकारलें असल्या-विषयींचा दाखला देऊन असें कारणे हिशेबाच्या तंत्रास घरून आहे, असें ऑडिटर जनरल ह्यांनीं सांगितलें. कमिटीस ही सूचना पटली नाहीं.

हिंदी लोकसभेचे पुढें काय होणार ?

लखनौ विश्वविद्यालयाचे प्रो. राधाकमल मुकुर्जी ह्यांनीं हिंदुस्थानातील लोकसभेच्या प्रश्नावरील आपलें मत, लंडन येथें त्यांनीं एक निबंध वाचला, त्यांत प्रकट केलें सध्याच्या अन्न-पुस्त्यांतून प्रत्येकास पोटाभर खाण्यास चावयाचें म्हटल्यास आजच्या ३५ कोटी लोकसभेपैकी ४३ लोकांस उपाशी रहावें लागेल, असें ते म्हणाले. शेतीमध्ये कितीहि सुधारणा घडवून आणून उत्पादन वाढवले तरी हिंदुस्थानास ४४३ कोटी लोकसभेपेक्षा ज्यास्त लोकांचा भार सहन होणार नाहीं, असें त्यांनीं सांगितलें व परदेशगमन हा उपाय सुचविला. साम्राज्य परिषदेनें ह्या बाबत पुढाकार घ्यावा असेंहि ते म्हणाले.

कोयनेल

हिंदुस्थानांत दरसाल सुमारे १० कोटी लोकांना हिवतापाची बाधा होते. त्या सर्वांस पुरेल इतकें कोयनेल हिंदुस्थानांत तयार होत नाहीं. ह्याकरितां सिकोना झाडांची लागवड वाढविण्याचा प्रयत्न हिंदुस्थान स कार करणार आहे. सुमारे १०० वर्षांपूर्वी सिकोना झाडाचा शोध लागला. स्पेननें दक्षिण अमेरिकेंतील पेरू देश काबीज केला व त्यावर सत्ता चालविण्याकरितां एका व्हाइसरॉयची नेमणूक केली. ह्या अधिकाऱ्याची पत्नी, कौंटेस ऑफ सिकोन ही आजारी पडली असता स्थानिक वैद्यांनीं एका झाडाच्या सालीचें औषध देऊन तिला बरें केलें. कौंटेसनें परत स्पेनला येताना काहीं साली बरोबर आणल्या व कोयनेलचा युरोप खंडांत प्रवेश झाला. औषधी झाडास कौंटेस ऑफ सिकोनाचे नाव देण्यांत आलें. कोयनेलला तेव्हापासून एकसारखी मागणी वाढत गेली आणि हिंदुस्थान, आफ्रिका ईस्ट व वेस्ट इंडीज, इत्यादि ठिकाणीं सिकोना झाडाची लागवड मोठ्या प्रमाणावर करण्यात आली. हें झाड सुमारे ४० फूट उंच जातें. सिकोनाच्या सालीपासून कोयनेल तयार करतात. हिंदुस्थानात खपणाच्या २ लक्ष पौंड कोयनेलपैकी १ लक्ष १० हजार पौंडाची दरसाल आयात होते.

जाधव टेलरिंग कॉलेज.

परीक्षकाचा रिपोर्ट

जाधव टेलरिंग कॉलेजच्या विद्यार्थ्यांचे काम फारच समाधानकारक आहे. त्याचे ड्राफ्टिंग लेआउट अतिशय चांगलें आहे. वेदब व्यक्तींचे कपडे कसे कापावेत हें ते उत्तम जाणतात. शिवणकाम फारच उच्च दर्जाचे करतात. एकदरीत सर्वच काम फार चांगलें होतें.

एकडॉमिनर,

गव्हर्नमेंट टेलर्स सर्टिफिकेट परीक्षा

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह
हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळ्याजवळ, नागपूर सिटी

	रुपये
अधिकृत भांडवल	१,००,०००
जमा असलेलें भांडवल	८३,१००
रिझर्व्ह फंड	४,८१२
इतर फंड	८९४
मुदतबंद ठेवी	१,६२,९९३
सेविंगज बँक ठेवी	६,७१६
मेंबराकडून येणें असलेलें कर्ज	२,८६,५३६
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	
गुंतविलेली एकूण रकम	४२,६२४

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रकम पूर्ण सुरक्षित. शेअर्स विकत मिळतात. आतांपर्यंत दिव्दिदद पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिलें गेलें नाहीं. सोसायटी आपल्या मेंबराना त्याच्या बराचे तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठीं पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा.

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

सार्वजनिक काका

श्री. गणेश वासुदेव जोशी

[काल आषाढ वा ४ रोजी सार्वजनिक काकांची पुण्यतिथि साजरी झाली, त्या निमित्ताने काकांच्या चरित्रातील महत्त्वाच्या गोष्टींचा उल्लेख येथे करण्यांत येत आहे]

१८२८ साली श्री. गणेश वासुदेव जोशी ह्यांचा सातारा येथे जन्म झाला. एक दोन वर्षांतच वडील वारले इंग्रजी शिक्षणाची सातारा शहरी सोय नसल्याने तुटपुज्या मराठीवरच त्यास समाधान मानावे लागले १८४८ साली पुण्यास नाह्यर कचेरीत नोकरी घेतली, ती सुटल्यावर त्यांनी वकिलीची परीक्षा दिली व ह्या नव्या ध्यांत पैसा व कीर्ती ही दोन्ही मिळविली. श्री. गणपतरावांस सार्वजनिक कार्याची आवड असल्याने लवकरच त्यांनी वकिलीमधील लक्ष काढून ते आपल्या आवडीच्या व्यवसायास लागले.

त्या वेळच्या शिक्षित लोकांस इंग्रजी तेवढे चांगले, आपले सर्व वाईट, असे वाटू लागले होते. ही समाजाची स्थिति गणपतरावांना पाहविली नाही ह्याच सुमारास पर्वती संस्थानच्या व्यवस्थेत गढबद झाली, त्याविषयी लोकांच्या वतीने बोलण्याकरिता एखादी लोक प्रतिनिधि सभा असावी, असे ठरले. हीच संस्था म्हणजे सार्वजनिक सभा होय तिची स्थापना १८७० साली झाली ह्या सभेची घटना, नियम इत्यादि सर्व गणपतरावांनीच केलेली आहेत. पुढे सभेच्या कार्याचा विस्तार होत गेला व लोकमताची पुरस्कर्ती अधिकृत संस्था म्हणून सरकारनेही तिला मान्यता दिली सदर सभेच्या कार्याचा विस्तार होत गेला व गणपतराव तिचे आधारस्तंभ होते. न्या. महादेव गोविंद रानडे ह्यांनी सभेच्या कामकाजात लक्ष घालून तिचे मार्गदर्शकत्व पत्करले, ह्या कारणाने सभेस विशेषच महत्त्व प्राप्त झाले सार्वजनिक हिताचे संरक्षण करण्याचे सर्व तऱ्हेचे प्रयत्न सभा करित आली असून त्यांस यशही चांगले मिळालेले दिसते.

सार्वजनिक काकांनी १२ जानेवारी, १८७२ रोजी देशी कापड बापरण्याची शपथ घेतली, ती त्यांनी आमरणात निश्चयाने पाळली. सार्वजनिक कार्याकरिता आपले सबंद आयुष्य खर्चून ता. २५ जुलै १८८० रोजी ते मृत्युमुखी पडले.

ऑस्ट्रेलियांतील बँकिंग कमिशनच्या शिफारसी

ऑस्ट्रेलियामधील बँकिंगच्या सबधी चौकशी करण्याकरिता नेमलेल्या कमिशनचा अहवाल प्रसिद्ध झाला आहे भाडवलांच्या पुरवठ्याचे नियंत्रण मध्यवर्ती बँकेने करावे परंतु विनसरकारी व्यापारी बँकांच्या मार्फत ते काम व्हावे असे त्याने सुचविले आहे ऑस्ट्रेलियामधील पौडाचा एक सहस्रांश इतक्या किमतीचे नाणे पाडावे व चलनाच्या कोष्टकाची व्यवस्था दशांश पद्धतीची असावी, अशीहि कमिशनची शिफारस आहे जगातील सर्व सुधारलेल्या राष्ट्रांनी ही पद्धति एकजात सर्वत्र स्वीकारलेली आहे, परंतु ग्रेट ब्रिटनने आपली पूर्वीची कोष्टके बदलेली नाहीत. साम्राज्यातील एका देशाने ह्याबाबत पुढाकार घेतला, ही गोष्ट विशेष उल्लेखनीय आहे. मेट्रिक पद्धतीचा उपयोग शास्त्रीय गणितामध्ये केला असता अत्यंत सोईचे जात असताहि ग्रॅम, मीटर व लायटर ह्यापेवजी ग्रोन, यार्ड व गॅलन ही वजनमापे ग्रेट ब्रिटनमध्ये अद्याप चालू आहेत. ऑस्ट्रेलियाने चलनाचे बाबतीत अमेरिका, फ्रान्स, जर्मनी, इत्यादि देशांचे अनुकरण करावे, ही बँकिंग कमिटीची शिफारस प्रगतिप्रियता दर्शविते, ह्यांत सशय नाही

अपत्यसंख्येबाबत स्त्रियांमध्ये चढाओढ

कॅनडा देशातील टॉरंटो येथील मि. चार्ल्स मिलर ह्या नावाच्या श्रीमान गृहस्थाने आपल्या मृत्युपत्रात एका विक्षिप्त प्रकाराच्या चढाओढीत बक्षिसासाठी २० लक्ष रुपयांच्या रकमेची तरतूद केली असल्याचे मागेच प्रसिद्ध झाले आहे आपल्या मृत्युनंतरच्या दहा वर्षांत टॉरंटोमध्ये ज्यास्तीत ज्यास्त ज्या स्त्रीस मुलें होतील तिला ही मोठी रकम द्यावयाची असल्याने त्याबाबत विलक्षण चढाओढ चाललेली आहे. मि मिलर ह्यांच्या वारसाने मृत्युपत्राचे संबंधात कोर्टांमध्ये तक्रार दाखल केली होती. तिचा निकाल त्याच्या विरुद्ध झाला असून त्यावर अपील करण्यात आले आहे. चढाओढीत सहा स्त्रियांनी भाग घेतला आहे व त्यापैकी पाचास प्रत्येकी नऊ मुलें झालेली असून सहावीचे म्हणणे आपणास १० वर्षांच्या मुदतीत तेरा आपत्ये झाली आहेत असे आहे ह्या सहा स्त्रियातल्या एकीस एकोणीस वर्षांत अठरा मुलें झाली आहेत. बक्षिस व चढाओढ ही विलक्षण सरी !

धी ईस्टर्न नॅशनल बँक लि., कलकत्ता.

या बँकेच्या सातारा डिस्ट्रिक्ट मॅनेजरच्या ह्यातासाली काम करण्यासाठी पगारी स्पेशल एजंट्स नेमणे आहे

पगार रु ४०-५-१०० प्रमाणे शिवाय प्रॉव्हिडंट फंड व पेन्शन वगैरे

१४४ पॅलेस स्ट्रीट, सातारा सिटी. {

{ वा. सा बारट्रके, वी ए एलएल वी, डि मॅनेज ई नॅ. बँक

१२ वर्षे पुण्यांत लोकादरास पात्र झालेले

★ महिंद्रकर ब्रदर्स ★

यांचे येथे आपले कपड्यांची खरेदी करा अगर करवून घ्या.

बुधवार चौक, पुणे

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)	३%
सरकारी कर्जरोखे	
५% करमाफ लोन (१९२५-५५)	११९-१४
५% (१९३९-४४) लोन	१०५-८
४.३% लाच मुदत (१९५५-६०)	११८-१०
४% १९२३	१०७-६
३.३% विनमुदत	९५-१४
३.३% १९२७-५०	१०६-१२
२.३% १९२८-५२	१००-५
निमसरकारी रोखे	
४% पोर्ट ट्रस्ट (विगर गॅरंटी व लाच मुदत)	१०८-४
४% मुंबई म्युनिसिपल (लाच मुदत)	१०७-१२
४% मुंबई सिटी इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट बॉर्ड (७० वर्षे मुदत)	१०७-१२
४% म्हेसूर कर्ज (१९५३-६३)	१११-६
५% म्हेसूर कर्ज (१९५५)	१२३-०
मंडळ्यांचे भाग	
(कत्तातील पहिला आकडा भागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा वसूल झालेलें भांडवल व कप्तानतरचा आकडा वार्षिक डिव्हिडंड दर्शवितो)	
बँका	
बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) १०%	१४१-०
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०%	११६-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६%	३३-०
इंपिरिअल बँक (५०) १२%	१५२७-८
बॉम्बे प्रॉ. को. बँक (५०) ५%	६१-०
रिझर्व्ह बँक (१००) ३.३%	१२८-४
रेल्वेज	
दौंड-बारामती (१००) ४.३%	१०३-०
पाचोरा-जामनेर (१००) ४.३%	९७-०
अहमदाबाद प्रांतज (५००) १०% व ६ रु. ४ आ. बोनस १३५-०	
तापी व्हॅली (५००) ७.३%	७७६-४
वीज	
बाँबे ट्रॅन्वे ऑर्डि. (५०) १३%	१४५-०
कराची (१००) ९%	२७०-०
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९%	३५०-०
टाटा पॉवर ऑर्डि. (१०००) ५.३%	१४०७-८
आंध्र व्हॅली ऑर्डि. (१०००) ७.३%	१६९०-०
इतर	
बेलापूर शुगर (५०) ८ रु.	१७०-०
इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट (१००-५०) २ रु.	४८-८
शिवा स्टीम (१५) १ रु.	२८-१२
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु. ४ आ.	४३-८
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु. ७५ रु. बोनस	४९२५-०
टाटा आयर्न प. प्रे. (१५०) ६%	१९२-०
टाटा आयर्न दु. प्रे. (२००) १५ रु. २ आ.	१६६-०
टाटा आयर्न ऑर्डि. (७५) १० रु.	३४८-०
टाटा आयर्न डिफर्ड (३०) ३६ रु. ३ आ. ६ पै.	१६२५-०
सोने-चांदी-साखर	
सोने (मिट) प्रत्येक तोळ्यास	३४-९
चांदी (मिट) प्रत्येक १०० तोळ्यास	५२-३
साखर जावा (तयार) प्रत्येक इट्टेडवेईस	३५-७
केसर प्रत्येक मणास	१०-१४
सरया प्रत्येक मणास	१०-६

डॉ. जोशी म्हणजे जी. जी. ब्रदर्सची मलमें- त्वचा रोगांवर अत्यंत लवकर गुण देतात
इसनास १॥६. गरिबास फुकट १८९ सदाशिव, पुणे

फर्फर्फ दरसाल हलू नये म्हणून आमचें इच्छा गर्भ
संभव औषध घ्या व संततिनियमन करा.
औषध बंद केलें की, मुलें होतात माहिण्यांतून एकदांच घ्यावें
लागते. वर्षभर पुरणान्या औषधाची किंमत रु ५ ट. स. नि
गट्टे फिजीशियन, खाडवा सी पी.

शास्त्रशुद्ध पायावर काम करणारी, महाराष्ट्राची
प्रमुख प्राव्हिडंट विमा कंपनी
दि हिंदू बेनिफिट सोसायटी लि.
च्या लोकप्रिय
प्रपंच पॉलिसीकरितां प्रचारक पाहिजेत
माहितीसाठीं लिहा.
किताब विल्डिंग, बुधवार, पुणे. सेक्रेटरी.

CONFIDENCE

is a worth-while asset in business building
The success that has attained Hindusthan's
efforts to serve the public has its origin in
public confidence, its

YEARS OF

Efficient Management, Fair Dealings,
Prompt Settlement of Claims, Liberal
Terms, Enterprize, Judicious Reserves,
Sound Investments, Huge Assets and
Useful Service

HAS CREATED

PUBLIC CONFIDENCE

The following figures will convince you

NEW BUSINESS

Last year

Exceeds

2 CRORES & 50 LAKHS

BONUS

PER THOUSAND PER YEAR

On Endowment Rs 23 | On Whole Life Rs. 20

HINDUSTHAN

Co-operative Insurance Society, Ltd.

(ESTD 1907)

Branches Bombay, Madras, Delhi, Patna, Lahore,
Lucknow, Dacca

Offices throughout India & the East

S. C. MAJUMDAR,

MANAGER Bombay Branch.

POONA OFFICE — 180, Budhwar Peth.

जुन्या घरांची इकस्ती काळजीपूर्वक करून दिली जाते.
भेटा अगर लिहा —

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदार
चिमण्या गणपति, सदाशिव ५१२, पुणे

स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी घरांना उत्तेजन देऊन त्यांची योग्य जोपासना करण्यास व स्वतःच्याहि फायद्यासाठी कंपनीचे लोन सर्टिफिकेट घेण्यास आजच रु २२, किंवा प्रथम ६०८ व दरमहा ३ प्रमाणे पुढे १८ महान १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको असल्यास रु ५ ते १०० रोख मिळवा तसेच स्पेशल लोन घेऊन निकड्यांच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख रकमा मिळविणे किती फायद्याचे होईल याचाहि विचार करा. प्रास्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आप्याची तिकिटे पाठवून लिहा अगर भेटा

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि.

हेड ऑफिस:—गिरगाव, मुंबई

बँच:—लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे न. २.

अर्थशास्त्र

लेखक.—प्रो वा गो काळे व प्रो द गो. कर्वे
पृष्ठसंख्या सुमारे ३००, किंमत तीन रुपये
ह्या ग्रथात अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धान्तांचे विवेचन केले आहे.

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ —

दररोज सकाळी १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चाळू ठेवी द सा. द शें ३ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात

सेविंग बँक ठेवीवर द सा द शें ३ टक्के व्याज दिले जाते

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाचे दराबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्ज सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात

मॅनेजिंग एजंटस.

दि नागपूर पायोनियर इन्शुरन्स क. लि.

हेड ऑफिस : : : : नागपूर

त्रैवार्षिक बोनस

हयातीतील विम्यास ३६ रु.

हयातीनंतरच्या विम्यास ४५ रु

वार्षिक हप्त्यावर

२ १/२ टक्के

सुट

विम्याचे पैसे त्वरीत देण्याचे

कंपनीचे वैशिष्ट्य

काटकसरीची व्यवस्था

व

भरभक्कम लाइफ फंडस

फायदेशीर अर्जांवर काम करण्यास
वजनदार व उत्साही एजंटस पाहिजेत.
समक्ष भेटा अगर अर्ज करा:—

बँच मॅनेजर,

साठे विदिडग, लक्ष्मी रोड, पुणे.

माधव सोमण ब्रदर्स

भरजरी शालू, लुगडी वगैरे.
मोहक सर्व तऱ्हेचीं पातळें

लक्ष्मी रोड

पावसाळी कोट व छत्र्या

धोतरजोडी, शर्टिंग व कोटिंगचा
भरपूर स्टॉक

पुणे २

हे पत्र पुणे, पेठ भांडुडां घ. न. ९१५।१ आर्यभूषण ङापसान्यात रा. अनंत विनायक पटवर्धन यांनी छापिले, व
रा. र्धापाद रामन काटे, बी. ए., यांनी ' दुर्गाधिपत्ता, ' भांडुडां घ. नं. ९२५।३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले